

GODINA
FOTOKLUBA
ZAGREB
1892-1992

Ovom izložbom pridružujemo se
obilježavanju stote obljetnice Fotokluba Zagreb
čiji je član bio i Vladimir Horvat
još od 1932. godine.

VLADIMIR HORVAT

ZAGREBAČKI KRONIČAR VREMENA

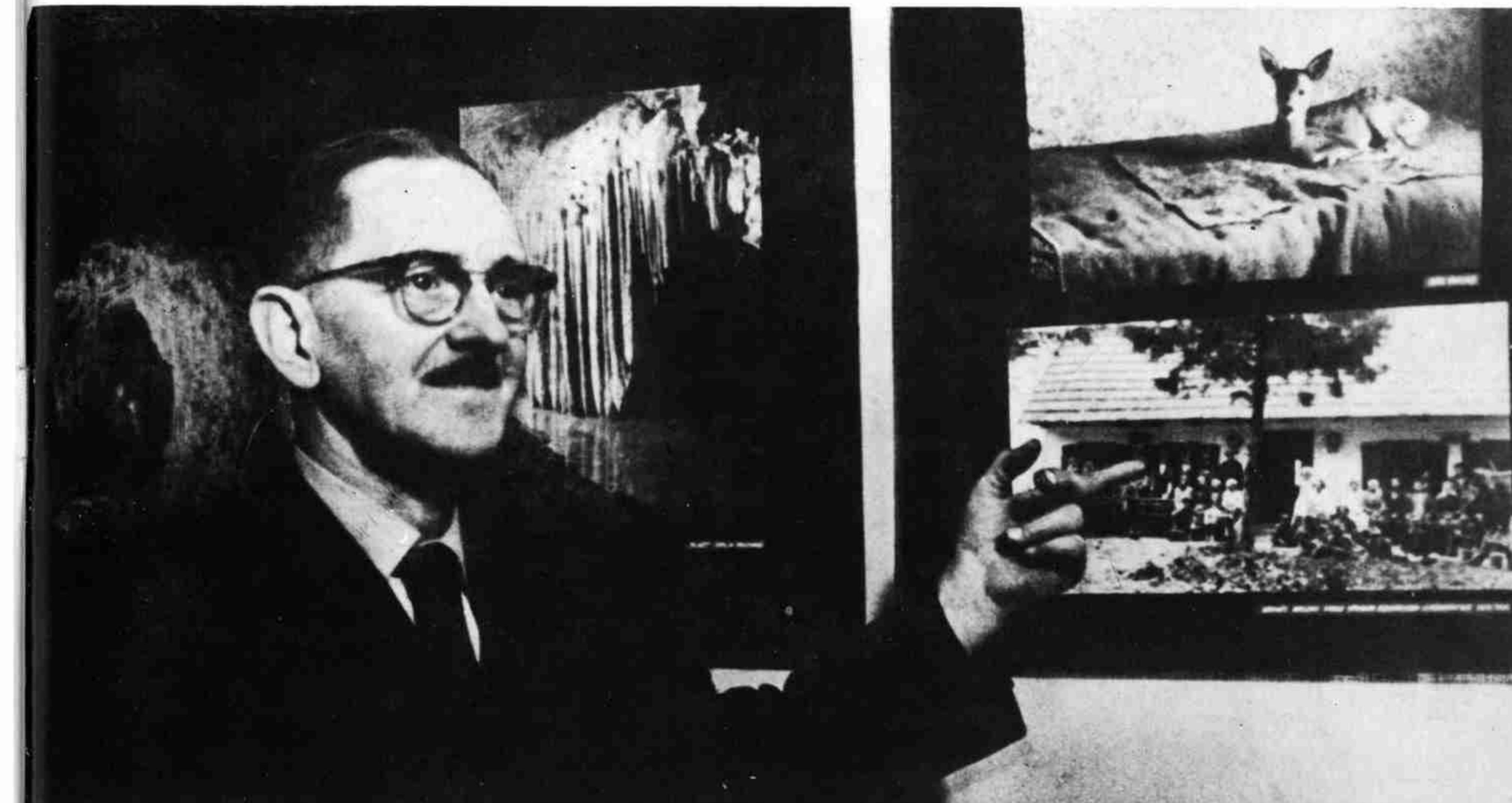
MUZEJ GRADA ZAGREBA

MGZ
G G
ZGM

Izdavač: MUZEJ GRADA ZAGREBA
Za izdavača: VINKO IVIĆ
Koncepcija izložbe: ZDENKO KUZMIĆ
Stručni suradnik: SREĆKO BOŽIČEVIĆ
Fotografije: JOSIP VRANIĆ
Likovna oprema kataloga i plakata: ZDENKO KUZMIĆ
Postav izložbe: ZDENKO KUZMIĆ
JOSIP VRANIĆ
Lektura: SALIH ISAAC
Tisk kataloga i plakata: ZORAN HORVAT

Izložbu je omogućio Gradski fond za kulturu

VLADIMIR HORVAT /FOTO: D. LIPIĆ

»Reportažna fotografija i tada, i danas znači, ne samo fotografsku bilješku značajnog događaja, nego fotografiju koja je »nerežirana«, koja nije snimljena u ateljerskom prostoru, nego slobodno slika ljudi, »hvata« ih u njihovim različitim aktivnostima, s mnogo spontanosti i neposrednosti. Ona ne podliježe akademskim konvencijama. Razvija se, mijenja svoju fizionomiju, oscilira u kvaliteti, no, uvek ponovo dokazuje svoju vitalnost produkcijom novih, vrijednih djela.«

S.TADIĆ

(15 DANA, god. XI–br.5–6 / kolovoz 1968.)

VLADIMIR HORVAT

(KRAŠIĆ, 22. VIII 1891 – ZAGREB, 26. IX 1962)

ZAGREBAČKI KRONIČAR VREMENA

MUZEJ GRADA ZAGREBA
28. TRAVNJA 1992.

Punih je trideset godina prošlo otkako je svoj najdraži grad napustio njegov legendarni stanovnik, čovjek kojemu je taj isti grad podario tolike prave ljubavi sazdane u detaljima njegove svakodnevice. Upijajući dato, slažući svoj mozaik – kockicu po kockicu – stvorio je ovaj zanesenjak priču vrijednu svačije pažnje, djelo razmijera samo onoga koji vjeruje u život i ljude, pa tako i u prirodu koja čovjeka oplemenjuje, a njegov život čini ljepšim i bogatijim. Sticao je svoja iskustva čvrsto uvjeren da im korijeni leže tu pored ruke, u najbližoj okolini, u prisnim dodirima grada i prirode. Divno je to povjerenje stvoreno između njega i tih prostora, ljepota doživljaja svakog trenutka i svakog pogleda, izražena u uzajamnoj harmoniji između njega i prirode koju je svakodnevno otkrivaо. Ostavio nam je, s povjerenjem da se i očuва, svoj veliki trud, kao pouku; rekao bih: kolika važnost leži upravo u svim tim kontaktima – kako nas samih vezanih jedni na druge, tako i prostora koji je za njega sve, samo ne gola pozornica života. Puno prijatelja, dragih suradnika, obitelj koju je volio, grad u kojem je živio, priroda koju je obožavao – sve je to dio priče kojoj se danas čudimo. Promatrajući njegovo djelo, počeo sam se i sam učiti čudenu. Isti su to prostori, ambijenti, a i uloge nam nisu počesto drukčije podijeljene, ali zar su nam i pogledi isti? Teško je odgovoriti potvrđno. Izvlačimo se na tempo života, zatvaramo se u vlastite čahure, aktivan odnos prema svemu što nas okružuje izostaje svakim jutrom našeg novog dana sve više. Izvucimo pouke, uključimo se u tu igru, shvatimo da je možemo otkriti, ali samo onda, ako i sami u njoj sudjelu-

jemo. I to otvorenog srca, spremni prihvatići je izlaganjem sebe samog, otvoreno i bez kalkulacije, spoznajući Horvatovu želju, jer ćemo samo tako uspjeti iznaći smisao njegove poruke. Fotografije Vladimira Horvata bile su za mene otkriće još davne 1975. godine, kada sam se s njima prvi put susreo. A sada, meni je pružena ta divna mogućnost da i Vama sve to prenesem, da Vam ovom izložbom ispričam priču o istinskom zagrebačkom kroničaru. Kao novinar i fotoreporter radio je Vladimir Horvat u više redakcija u Zagrebu, a mnoge je prijeratne godine proveo kao tajnik redakcije »Novosti«, da bi nakon rata radio u zagrebačkom »Narodnom listu«, k tome, pored svojih novinarskih zadataka, bavio se je i fotografijom, kojoj je posvetio veliki dio svog života. Već 1928. godine objavio je svoje prve radove u časopisu »Svijet«, da bi nakon toga fotografija postala njegovom pravom opsesijom. Ulažeći u socijalne probleme svoje okoline, osobito u razdoblju između 1929. i 1935. godine, ostvario je izuzetnu seriju koju s pravom možemo i moramo smatrati začetkom socijalnih tendencija u hrvatskoj fotografiji. Upravo će s pojavom Vladimira Horvata, a malo kasnije i Toše Dapca, nastati promjene u tome žanru i stubokom promjeniti zatečeno stanje u našoj fotografiji između dvaju ratova. Fotografi će, naime, usmjeriti svoj interes i prema onim i manje lijepim pojavama i problemima svoje okoline, prema sirotinji i svemu što je vezano uz život ljudi iz najnižih društvenih slojeva. Sve se to, međutim, nije desilo kao slučajna prolaznost, već kao određena prijelomna potreba vremena, otkrivajući nam

umjetnike kao posvema angažirane stvaraocu usmjerene prema nužnoj kritici društva i vremena u kojem žive. Djelo Vladimira Horvata na najbolji način govori o postojećim društvenim stanjima svog vremena, posvjedočenje je to i dokument o problemima kojima je i onaj najniži sloj ljudi izložen.

Jednako su lijepa njegova svjedočanstva Zagreba, u kojima poput pravog kroničara prati i opisuje svoj grad, mjesto i prostor u kojem se događa istinski život. Zanimaju ga svi oni neposredni trenuci svakodnevice, kojima prilazi načinom pravog istraživača, »njuškala« sposobnog da uhvati i opiše, ali i da svemu udahne smisao. Njegov stav počiva na oštem bilježenju tadašnjih društvenih zbivanja, neodvojivih od socijalnih ideja svog vremena, kojih je glavna značajka aktualnost društvene kritike unutar strogo zacrtanih normi. Njegova je ulica prostor u kojem ni osrednji trenutak ne može proći a da pritom jasno ne izražava svoj sadržaj i vrijednost. Njegova je periferija sirotinjski dio grada, s ljudima koji čeznu za toplinom, živeći život kakav ne bi smio postojati. To su starice zaspale na podu pokraj drvenih gradskih ograda, stari ugljenari ili pak prosjaci, zanemareni invalidi, djeca prepuštena ulici – zatvoreni krug ljudske bijede i tragedije neuspjelih života. A s druge strane prazne riječi, velika obećanja i svečane večere što veličaju »uzvišenog kralja«. Istina i laž, dva su suprotna pola čiji su se putevi sukobili u tražilu Horvatove kamere.

Na takovim životnim suprotnostima nalazi svoje motive. Gola je istina jedina istina koja ga zanima, samo prema takovoj usmjeren je njegov interes u žiži kojeg je

samo i uvijek čovjek. Ne onakav kakvim ga je učinila priroda, nego onakav kakvim ga je obilježilo društvo. Jer svi se mi radamo isti, ali putevi nam se ipak drukčije otvaraju. Vladimir Horvat ukazuje na one pred kojima su se putevi gotovo ili posve zatvorili.

Iz nadarenosti Vladimira Horvata proistječe fotografска metoda, postupak čiste opredjeljenosti i angažiranosti. Fotoaparatom ostvaruje i zapisuje, njegova fotografija je fotografija poticaja. Pruža mogućnost ljudima da spoznaju istinu o sebi, svom ponašanju i onom što im je u životu ponuđeno. Bez fraziranja i naglašenim temperamentom govori o jednom socijalno neuravnoteženom periodu kroz koji je i njegova kamera prolazila.

S druge pak strane posjeduje njegova ulica i onu vitalnost koja, unatoč svemu, donosi sutra. Takova ulica, uočava točno Vladimir Horvat, oblikovana s vremenom od mnogo malih, javnih kontakata, slučajnih susreta, međusobne odgovornosti i prijateljstva urbanoj zajednici, počimljie pulsirati posvema drukčijim načinom. Njegove nas fotografije početno vraćaju u onu staru ulicu, žilave upornosti da i dalje ostaje, da i dalje krvuda respektirajući senzibilno konfiguraciju tla, u laganoj krivulji kao prirodnom smjeru pješaka, formirajući jedno organsko jedinstvo, do srži spontano i prirodno, s mjerilom čovjeka – pješaka, u kretanju kojeg i ulica i prostori oko nje nalaze svoj puni smisao. Takova ulica sve više prestaje biti privilegijom pješaka, njen sastavni dio postaje promet koji će je polako, ali uporno uspjeti potčiniti sebi.

Odvezla se je Horvatova kamera i Savskom cestom do starog i neuništivog

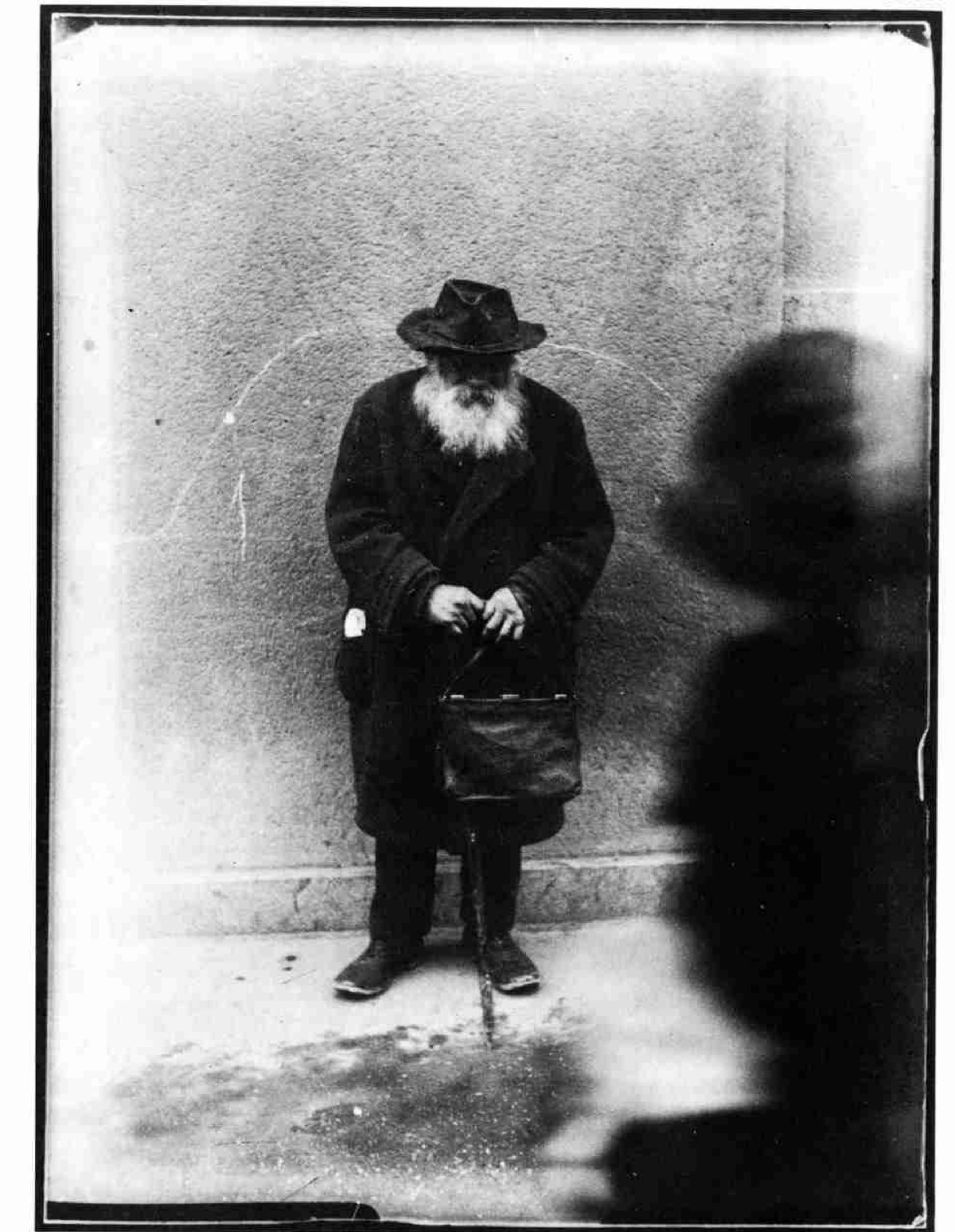
Gospodarićeva kupališta, koje će u danima nesnosne žege izvabiti na tisuće Zagrepčana, bez obzira na dob i spol, da se ohlade u valovima Save. Nisu to oni »srebropjeni« valovi kako pjesma govori o Savi – ali ipak, »Sava voda kakva bila, Zagrebčanu svakom mila«. Na tom se kupalištu dešavaju mnogi »društveno važni« dogadjaji, šetat će njime mnoge zagrebačke ljepotice, birat će se misice, plesati u kostimima po posljednjoj modi, a i najljepše dijete otkrit će se na njegovim daskama.

Da je Horvat uistinu osoba puna životne energije, da je pravi čovjek novog vremena, potvrđuju nam i snimci ondašnjeg novog Zagreba, s ritnom nadolazećega, ritnom i duhom novog, popraćeni dogadajima koji nam otkrivaju Zagreb kao centar kulture, umjetnosti, športa, svega onog, dakle, što će drukčije usmjeriti njegov rast i razvoj i izmijeniti njegovu sliku.

Moglo bi se još puno toga reći, ispričati zanimljiva priča o odnosu Zagrepčana prema njihovoј katedrali, njihovom Jelačić–placu, Dolcu i Mirogoju, prema svemu što je ovaj grad učinilo drukčijim od ostalih, lijepim i nedostižnim. Ali, o svemu tome najrječitije govore upravo same fotografije, pa im stoga dozvolimo da nam same ispričaju sve ono što nam je njihov autor želio kazati. Pustimo im da nam ispričaju priču o njegovoј ipak najvećoj ljubavi – prirodi. Te će nam fotografije potvrditi sve one riječi koje su o njemu izgovorili njegovi prijatelji i njegova sestra Andela. Nisu to fotografije opterećene slikovitošću ni sentimentalnošću, ne dopuštaju destrukciju, već nas primoravaju na potpunu pažnju prirodnog objekta. I opet će nas zaokupiti

perfekcija prirodnih stvari, njihova čistoća, a ponajviše Horvatovo neograničeno povjerenje u prirodu, njegov osobit kontakt s prirodom, kontakt čovjeka koji se naprosto želi slobodno kretati u prostoru netaknute prirode. A kada je i on sam dotakne, učinit će to krajnje obazrivo i s puno ljubavi – podarujući nam svojih prelijepih 500 stuba.

Zdenko Kuzmić

ČARUGINA RAZBOJNIČKA DRUŽINA

A kada krenemo na te – sada HORVATOVE STUBE – makar i uz pomoć fotografije, došli smo nenadano i na njegov životni kraj – kraj nesebičnog davanja čak i čitavog sebe toj iskonskoj prirodi! STUBE su zaista bile mjesto s kojih se tada vratio uoči jedne večeri potkraj mjeseca rujna – prije eto već 30 godina – i ničim ne dajući naslutiti zaklopio svoje uvijek znatiželjne oči.

Svoje brojne poglede tim očima ovjekovječio je kamerom okrenutom gradskim zbijanjima i usmjerenom prema snježnim prostranstvima Jahorine, prema visokim hridinama triglavskih vrhova, prema vertikalama našeg Kleka i njegovim okomicama, prema snijegom i ledom okovanim Plitvičkim jezirima i slapovima, te prema tamom obavijenim kalcitnim salivima spilje Vrlovke kraj Ozlja. Dok se kretao svojim – Zagreb–gradom i njegovom okolicom – bilježio je na emulziju stakla ili filma trenutke i zbivanja jednog vremena u kom je živio i koje je razumio na svoj specifičan način. Vidio je i registrirao gotovo sve što se u njemu tada događalo – od rodilišta do groblja, od obronaka Sljemena do obala Save. Koliko god je volio te obale, tada čistije rijeke i obronke šumovite Medvednice i Samoborskog gorja, isto je toliko volio i ljude koje je susreao na tim obilascima i susretima: i siromašnog seljaka s djecom uz malu potleušicu, i dječju igru u prašini negdje na tadanjoj periferiji Trešnjevke, ugljenara kraj marljivo složenog kupa drva i blatne zemlje negdje na medvedničkom obronku te izgladnjelog kirijaša koji kolima kroz grad prevozi bilo što, samo da bi mogao zaraditi za svoj život. Horvat je volio da registrira i posjete

onih iz »visokih« krugova vlasti i bogatstva slikajući generale, kraljeve, predsjednike i direktore kako nasmijani odmahuju, ali uz njihova lica zabilježio je i one koji su samo trčkarali, oduševljeno mahali, znatiželjno gledali ili bezlično promatrali što se to odjednom sada pred njima događa?!

Snimao je vatrogasce na njihovom poslu, čistače na ulici, pomagače i radnike, vozače na tramvajskoj i željezničkoj pruzi, žonglera na žici razapetoj između dviju zgrada usred grada, životinje u zoološkom vrtu, sudar konjske zaprege i cestovne novotarije – automobila, uglove tadanjih ulica i dijelove grada, koji je pred njim polagano nicao i bio sve viši i sve širi. I danas kada gledamo te slike, pred nama su vizure novih detalja koji bi, eto, ostali zaboravljeni, da nije bilo kamere Vladimira Horvata.

Zar je to bila samo znatiželja za dogadajima, koji su ipak samo jedna obična svakodnevica; zar je to samo rutinsko shvaćanje jednog novinskog fotoreportera – koji gotovo nikuda nije išao bez svog fotoaparata? Pitanje koje se samo od sebe nameće pred golemim brojem snimljenih negativa!

Ako se pak sada bolje zagledamo u slike koje su pred nama, ili ako »prelistamo« još stotinjak drugih njegovih motiva, vrlo brzo uvidimo da je sve to stvarano s nekom drugom dubljom pobudom, s nekim drugim osjećajem, s određenom željom ili nekim drugim porivom! Jer kada ta pobuda, želja, poriv, osjećaj i znanje u nekog književnika ili pisca rezultira napisanom novelom, pričom ili romanom, iza njega za budućnost ostane sačuvano jedno vrijed-

no, osrednje ili dokumentirano štivo! I to slobodno možemo kazati za slike našeg Horvata, koji je svoju nutarnju potrebu za izražavanjem oblikovao gotovo do savršenstva samo upornošću, stalnom praksom i stečenim iskustvom kroz objektiv svog fotoaparata, kroz zabilježen odnos svjetla i sjene znalački odabranom veličinom blende i kroz iskustveno odmjerenu stotinku ili tisućinku sekunde, da bi to viđeno trajno ostalo sačuvano kao prepoznatljiv i za budućnost upotrebljiv dokument. U nekim detaljima – slike iz prirode: planina, oblaci i stijena – to je izvedeno do savršenstva plastičnosti i ljepote, koja privlači, oduševljuje i iznenaduje!

Što drugo nego njegovu dokumentarnost dokazati na osnovu slika tiskare – današnje zgrade u Masarikovoj 28, gdje današnjih sigurno 99% službenika »Školske knjige« ni nezna da je tu nekoč bila tiskara *Novosti* i da su tu bile prostorije sadašnje novinske kuće *Vjesnik*?!

To isto vrijedi i za kronološke »zapise« gradnje planinarskog doma *Runolist* na zagrebačkoj strani Medvednice ili pak o promjenama današnjeg vrha naše planine na njenih 1035 metara iznad razine mora!

Na tom vrhu bila je jedna, pa druga »piramida« za razgled, pa jedan i drugi televizijski toranj do ovog koji nalazimo sada i koji Horvat nije ni dočekao vidjeti niti »zabilježiti« kao što je bilježio sve one promjene prije – za vrijeme svog života i »hodočašćenja« na Medvednicu – bez žičare i bez automobila!

Promatrano s današnjeg stanovišta pokretljivosti, interesa ili mobilnosti odlaženja na razne strane, Horvat se ipak nije daleko udaljavao od svog grada, ali i na

tom »uskom« prostoru ostalo je mnogo »zapis« koji, svaki za sebe, zavređuju stanovitu pozornost, osvrt, analizu i vrednovanje.

A kada bi odlazio nekuda »dalje« – do Kamniških ili Savinjskih Alpa, do vrhova oko Triglava ili pak do prostranstva tada svima malo znane Jahorine, ti bi snimljeni »dokumenti« ostali iznad svega estetska, umjetnička i dokumentaristička vrijednost. Kao u našem gradu, tako i na svim tim i danas za nas udaljenim planinama nastale su promjene i različita događanja pa je fotografija postala »zabilježka« jednog mijenjanja.

Takova jedna velika promjena ostala je zabilježena u arhivi negativa s Jahorine gdje su već tada (1932.god!) izdvojene snimke pod posebnim nazivima: *Jahorina – panorame*, *Jahorina bez ljudi*, *Jahorina ljudi – seljaci*, *Jahorina – portreti*, *Jahorina – domovi*, *Jahorina i skijaši*, i sve tako obuhvaća nekoliko stotina negativa ili izrađenih fotografija.

Toj snježnoj bjelini ili suncu bliskih planinskih hridina kao kontrast nastale su i njegove također za ono vrijeme (1927. god.) izuzetne i tada rijetko gdje snimljene snimke iz vječne tame spilje Vrlovke u selu Kamanju uz Kupu kod Ozlja – sigasti ukrasi pod nazivima: plašt, buzdovan, banane; te kasnije nastale slike iz tame pećine Veternice kraj Zagreba ali i snimke iz po njemu »otkrivenih« francuskih rudnika sa zagorske strane Medvednice. I u toj vječnoj tami znao je odrediti »zlatni rez« motiva, znao je odabrati ono što je najzanimljivije i najmarkantnije za taj prostor – svakako uz potrebno znanje korištenja umjetnog magnezijeva praha i vje-

štinu uz osjećaj za točan izbor kompozicije. Danas – nakon eto više od šezdeset godina nekih snimljenih detalja iz Vrlovke više nema i sada je sačuvan snimak sam po sebi postao dokument jednog vremena, trena i događanja (tadanje pripreme za prvo turističko uređivanje ove spilje!).

To isto možemo slobodno kazati za gotovo svaku Horvatovu snimku zato jer ju danas promatramo i s distance vremena u kome je nastala, zbog situacije koja je registrirana u onom času te iz određenog sadržaja koji ona samo po sebi predstavlja ili opisuje.

Horvat nije samo KRONIČAR svog vremena; on je »ilustrator« događanja, on je »estet« u odabiru motiva i kuta iz kog ga registriira, on je istinski »umjetnik« svog oduševljenog »pisanja« kamerom, jer je poseban osjećaj za sve to imao izgleda samim rođenjem »usađen« u svoje srce, dušu i oči!...

Svima nama koji smo se družili s njime, koji smo ga pratili na stazama po Medvednici, po Samoborskom i drugom gorju ili po njegovom podzemlju; svima onima koji su učili od njega i crtanje i pisanje i fotografiranje ostat će u sjećanju njegova darovitost da prenese na nas svoje znanje, iskustvo i iznad svega svoje oduševljenje onim što je znao i što je nesebično volio. Očito da je u tome bila vrijednost njegovog postojanja i svih njegovih životnih aktivnosti.

Sada, kada ovdje stojimo pred slikama njegovih 500 STUBA ili se sutra nademo na njima, izgleda nam kao da su one oduvijek tamo, kao da su one samom prirodom dane i postavljene jedino onako kako samo najskladnije mogu postavljene biti!

Ali ima onih koji su i sami gledali i dobro znaju da je svaku od tih STUBA položila ruka čovjeka – planinara, novinara, fotografa i iznad svega ljubitelja prirode – Vladimira Horvata, i da one onda na onome mjestu stoje već nekoliko desetljeća na naše zadovoljstvo i dobrobit.

U nekoliko knjiga dojmova sa tih Stuba – slično kao što će biti u knjizi dojmova s ove izložbe – video sam već odavno, međutim, i ove zapise:

– Roman, simfonija – to su veliki darovi pojedinca – ljudima. Ovo, što ste Vi stvorili ravno je po svojoj nesebičnoj, humanoj namjeri najvećoj umjetnosti ...

– Sve kaj smo mi Tvoji stari kolege drljali i nadrljali u novinama, postane produkt OO. Ovo kaj si ti ovde ljudima ostavil – djelo je pravog čovjeka! – novinar, J. Smolčić

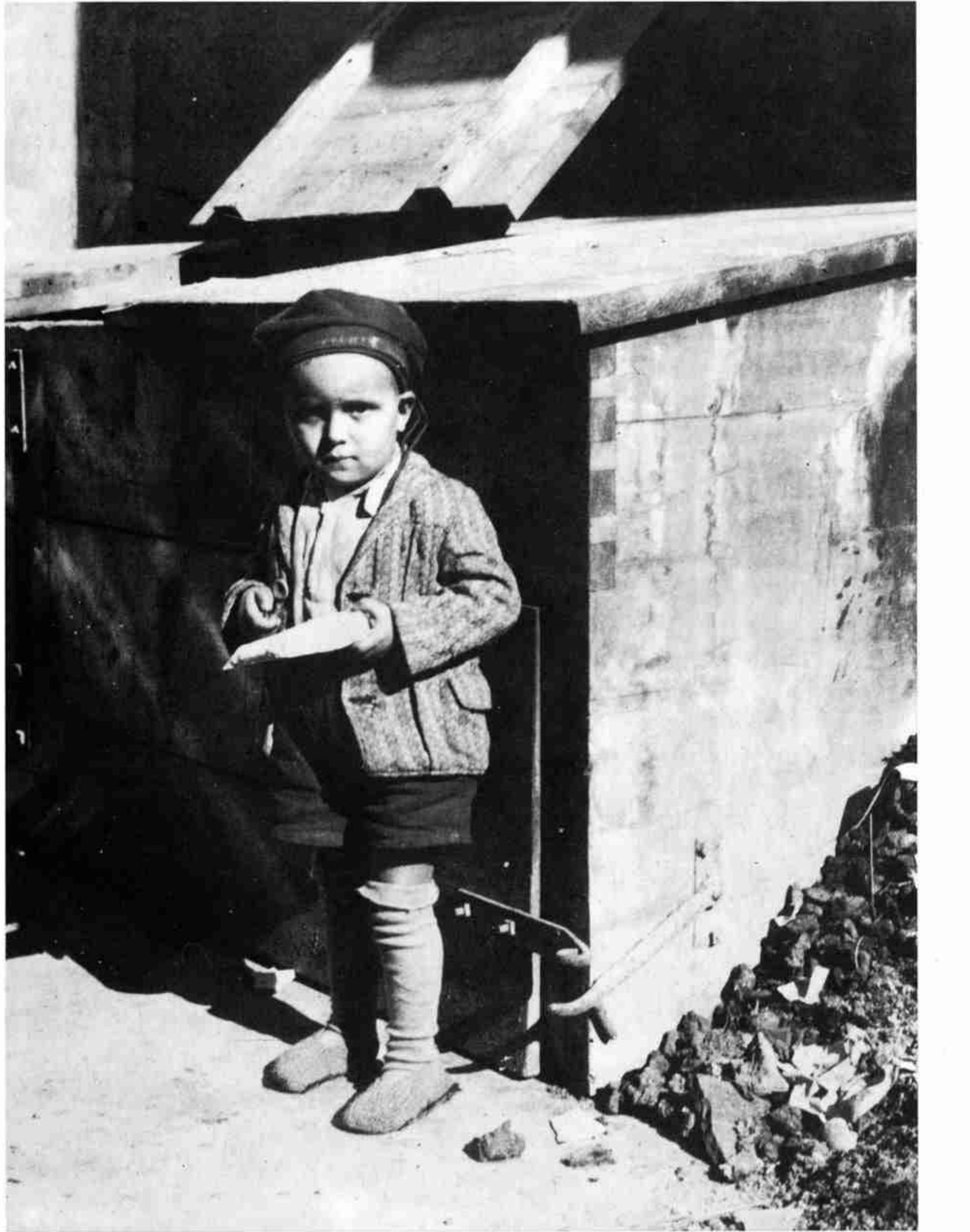
– Čovjek, koji voli prirodu i doprinosi upoznavanju njezinih ljepota, mora biti dobar i plemenit...

– Zaista je čudno, što sve može postići – čovjek ...

Nadam se, da i za sve ove izložene fotografije na ovoj izložbi možemo mirno kazati da ih je snimio izuzetan čovjek, da su djelo pravog čovjeka – nastale kao rezultat njegove nesebične i humane namjere, a na nama je da sve to bude registrirano i sačuvano kao dio izuzetne ljubavi za umjetnost, za ljepotu, za sve nas za našu budućnost!...

Srećko Božičević

DIJETE S PERIFERIJE

DELOŽACIJA

DELOŽACIJA

PROSJAKINJA

DRUŠTVO ZA POMAGANJE SIROTINJE I SUZBIJANJE PROSJAČENJA

Volio je ljudi. Otkad ga pamtim, bio je takav. U svemu je želio sudjelovati. Bio je pokretač i vrijedan suradnik.

Novinarstvo je bila njegova prva i najveća ljubav. Već kao dječak igrao se novina. Bio je to odraz prokupacije mladog čovjeka, njegova potreba za komuniciranjem, koju je onda – sjetimo se da je to na prijelomu stoljeća – bilo i te kako teško izraziti, jer je svaka iole slobodnija misao bila gušena. Već tad, u tim svojim prvim pokušajima, on je veoma ozbiljno i pomno, ali s mnogo finog humora, registrirao duh vremena. Iz te ozbiljne i predane igre nastajali su različiti »obiteljski listovi« /»Beduin« 1906. godine i nakon toga mnogi drugi/. Sam ih je pisao, ilustrirao, slagao, uredivao, grafički opremao. Bio je samouk:sam je naučio svirati, pjevati, crtati, fotografirati. Velika značajke vodila ga je u nove i nove sfere; mogu slobodno reći da se nikad nije zaustavio.

Iz njegovih vojničkih dana datira suradnja s Pjerom Križanićem. Najprije u Petrovaradinu, a poslije na ratištu negdje iza Karpat izdavalji su vojnički list koji je napola ozbiljno, napola šaljivo govorio o životu ratnika.

Ti su ratni dani ostavili neizbrisiv trag na mom bratu. U nekom je uredu satima i danima crtao:da bi se nekako udaljio od ratnog kaosa i krvi, stvorio je vlastiti svijet. Poslije povratka u civilni život, ta mu je praksa dobro došla, – ilustrirao je različite publikacije, knjigu o ljekovitom bilju, crtao je reklame, zemljopisne karte za tadašnje novine.

Zanimala ga je i enigmatika. Izmislio je slikovnu križaljku 1929. godine, radio sloganove križaljke i ostale zagonetke.

Druga velika ljubav mog brata bile su planine i planinarstvo. Počelo je na Karpatima, završilo na Medvednici u koju je urezao svojih poznatih 500 stuba.

Fotografijom se bavi od dvadesetih godina našeg stoljeća. Najviše je radio reportaže iz planina i iz

života grada. Prvi je u nas snimao podzemlje – spilju Vrlovku; te su fotografije 1929. godine nagradene. Nije žalio truda i napora da snimi što ga je zanimalo. Sjećam se kako smo putovali tih godina zimi na Plitvice; bila je prava pustolovina doći onamo, trebalo je pješačiti kilometre i kilometre neprohodnim putovima kroz snijeg, uz opasnost od vukova. No, isplatilo se snimiti čarobnu ljepotu zaledenih plitvičkih slapova. Na Triglav se penjao s kompletom planinarskom opremom, foto-aparatom i – hrpom staklenih ploča. Jer, podsjetimo se, tad filmovi nisu bili kao danas.

Koliko je imao osjećaja za ljudi, toliko i za događaje. Sjećam se kako je katkad, kad bi ugledao kroz prozor neki zanimljiv prizor, izjurio bez kaputa, u trku uvezši aparat, da bi snimio neku sitnicu, nešto što ga se kosnulo, što ga je rastužilo ili razveselilo. Često se izlagao i opasnostima, ali ništa ga nije moglo zaustaviti.

Za fotografije dobio je niz priznanja u zemlji i u inozemstvu, među kojima je jedna od najznačajnijih nagrada »Zlatna košuta« /1962/ za fotografiju s planinskim motivom, ali ga je smrt preteklala da je osobno primi.

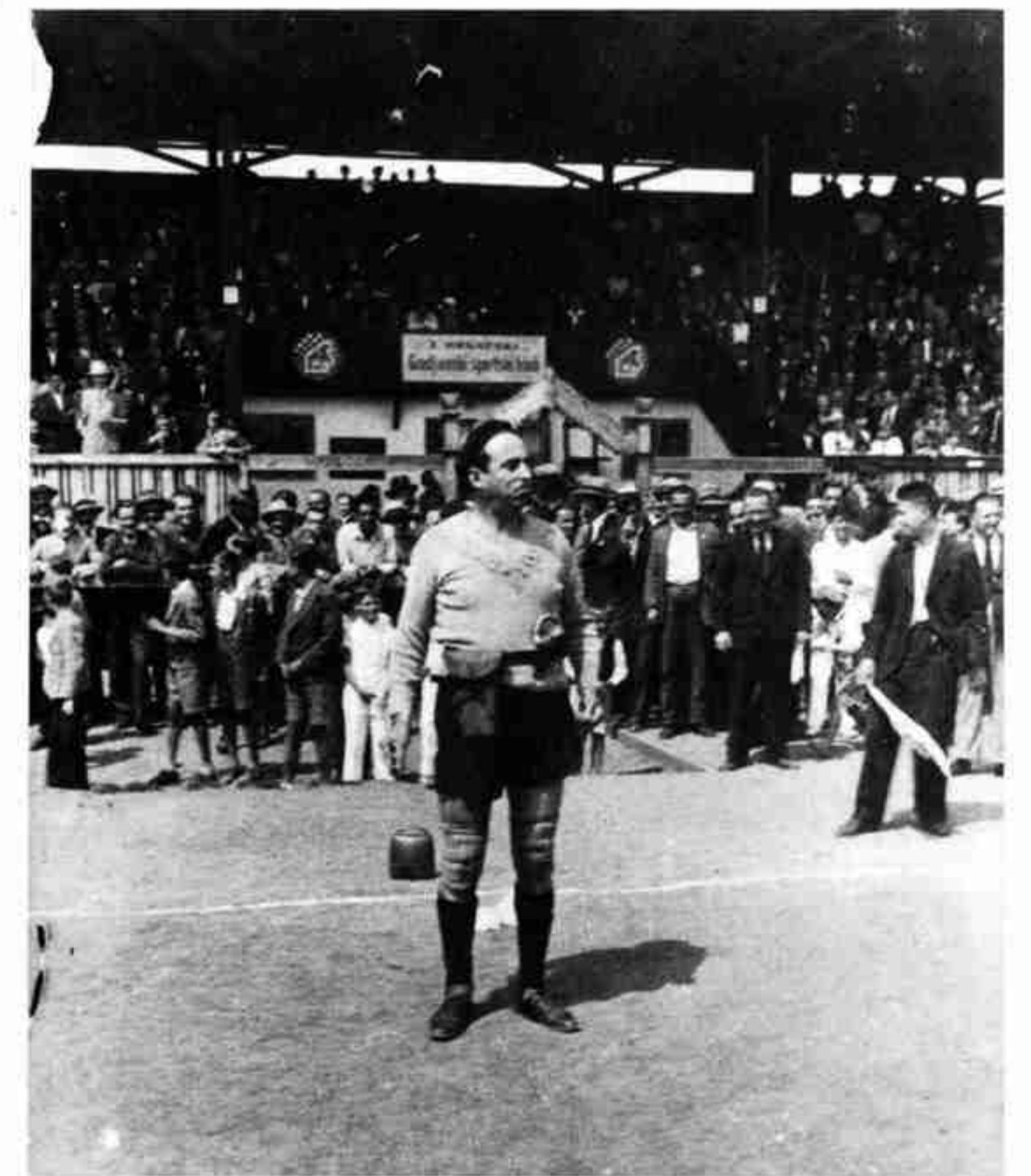
Izdavao je list za zabavu i razbibigu »Zagonetka«. Sa Sergejem Mironovićem suradivao je u listu »Fašinske pilule« kao izdavač i suradnik.

Pokrenuo je izgradnju doma »Runolist« na Zagrebačkoj gori.

Bilo je mnogo smiješnih i zabavnih zgoda u životu mog brata. Godine 1933. odigrali su novinari i slagari nogometnu utakmicu. Neki igrači nisu poznavali ni osnovna pravila, ali to ih nije sprečavalo da se zdušno trude u igri. Sudio je poznati glumac August Cilić, a umjesto zviždaljkom javlja se kravlјim zvonom. Publika se izvrsno zabavljala, što nije potrebno posebno ni isticati.

Andela Horvat
/FOKUS, br. 179, ožujak 1981/

AUGUST CILIĆ – NOGOMETNI SUDAC

AUTO UTRKE

PROSJAK JOZO ČULJAK

KRALJICA MARIJA ZA POSJETA ZAGREBU 1931.

Živo ga se sjećam iz onih davnih predratnih dana kad smo zajedno radili u redakciji »Novosti« gdje smo neko vrijeme bili i po položaju i dužnosti bliski i upućeni neposredno jedan na drugoga.

Bio je personifikacija savjesnosti, možda čak i pedanterije, premda ne u lošem smislu, jer je u svemu što je radio težio perfekciji. Bio je tihe i blage naravi, spreman na svaku razumnu uslugu, nije se isticao ironijom, ni humorom, govorio je koliko je bilo potrebno, što ne znači da je bio tmurne naravi i zatvoren. To se ne bi slagalo ni s onim što je bilo više nego neki čudaški »hobi«, a to je stalni, duboki, kreativni kontakt s prirodom. Nije samo uživao u turističkim, planinarskim pothvatima, nego je i temeljito poznavao prirodu.

Njegovo novinarstvo bilo je uglavnom zaukljeno prirodom, ali pisao je po dužnosti o drugom, ipak se najradije vraćao svojim motivima koji su mu bili omiljeni jednako kao i vikendski prilično naporan, a godinama uporan rad na već famoznim i za vječnost /može se reći/ određenim Horvatovim stubama na Sljemenu. Njegova saživljenost s moćnom i korisnom prirodom izražena je i u njegovu poznavanju ljekovita bilja. Ne znam je li bio potpuno vegetarianac, ali često sam slušao njegove savjete koje trave valja uzimati za ove ili one boljetice – za želudac, za živce, za reumu itd.

Nije bio slikar, ali je znao nacrtati savršena slova za plakate ili za naslove u novinama, koji su se u ono vrijeme počeli izradivati rukom, da se kliširaju i umeću iznad tekstova. Napravio je bezbroj zemljopisnih karata, novinskog tipa, osobito kad su počeli ratovi, da se označe pozicije na

frontama. Kad se slučajno pregledavaju kompleti tadašnjih novina mogu se zapaziti ti primjerici njegova umijeća i one strpljivosti i smisla za estetiku koja je izražena i u njegovim sljemenskim stubama.

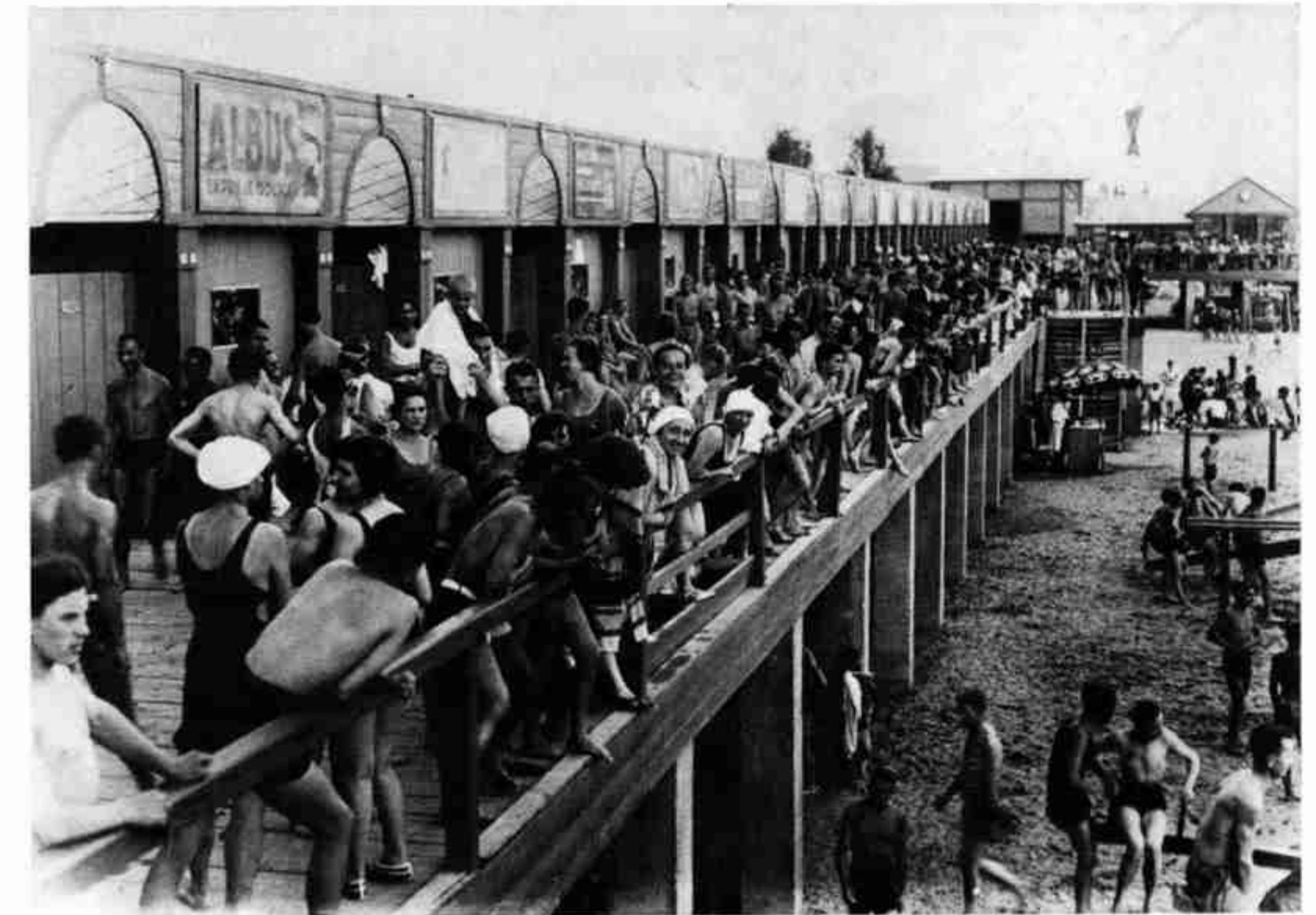
Neupadljiv fizički, plavokos i modrook, saživljen s prirodom, ojačan i čistim sljemenskim zrakom i normalnom »gimnasti-kom« oko svojih sljemenskih stuba, dugo u gradnji, ostavljao je dojam simpatične vitalnosti, krepkosti i otpora starenju, pa je zato to više svojom relativno ranom smrću iznenadio /a dakako i duboko ražalostio/ sve koji su ga poznavali, cijenili i voljeli kao čovjeka koji diskretno, nemetljivo osvaja poštenjem i osobinama sretne mješavine neke filozofije i poetičnosti, iako nije volio izricati mudre fraze, a stihove zacijelo nije nikad pisao.

Ive Mihovilović
/FOKUS, br. 179, ožujak 1981/

STAJALIŠTE

GOSPODARIĆEVO KUPALIŠTE

PROMETNIK

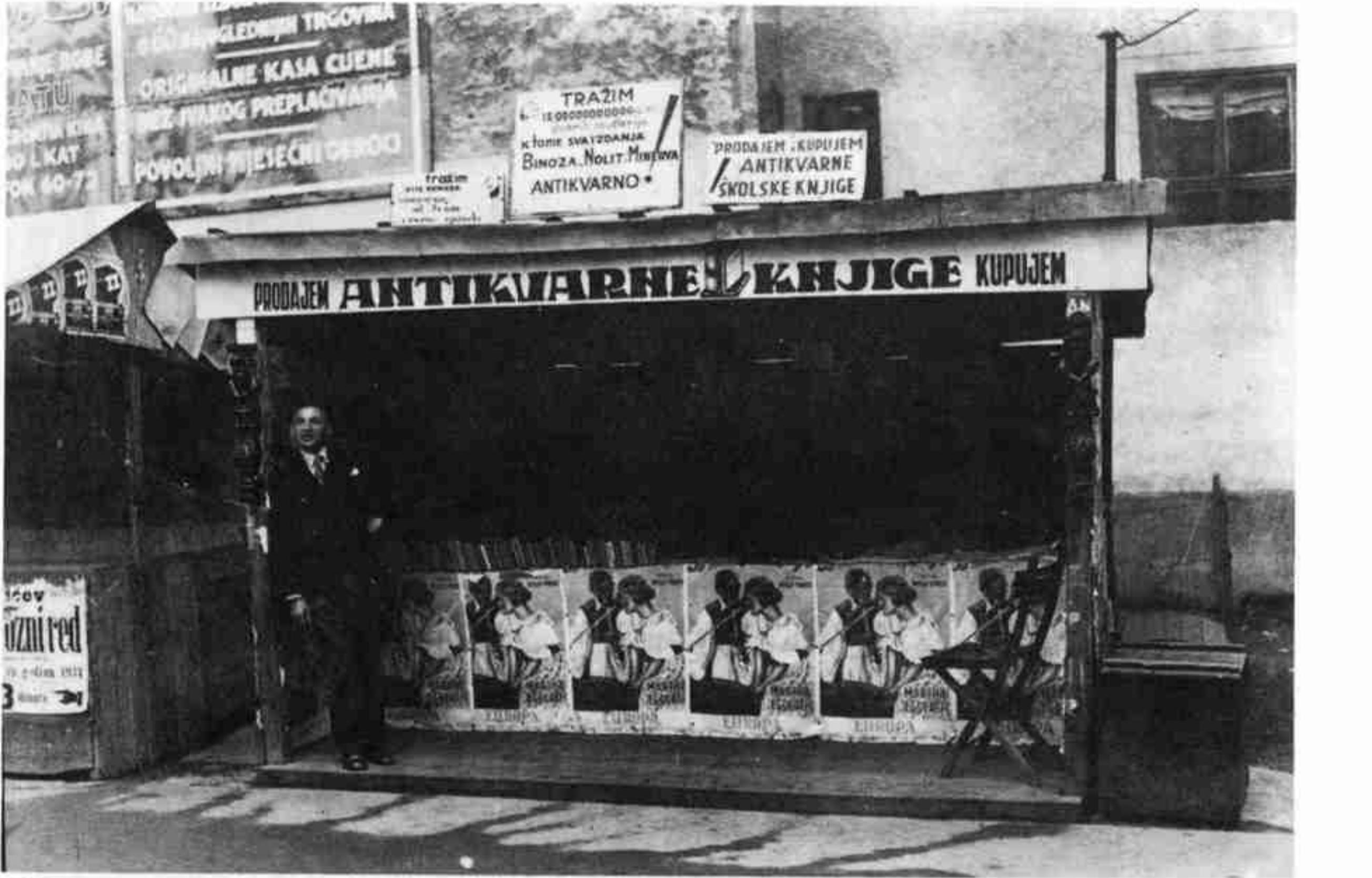
NA KAZALIŠNOM TRGU

RASPRODAJA IZRADEVINA SLJEPIH

ANTIKVAR KNJIGA

ILICA 23

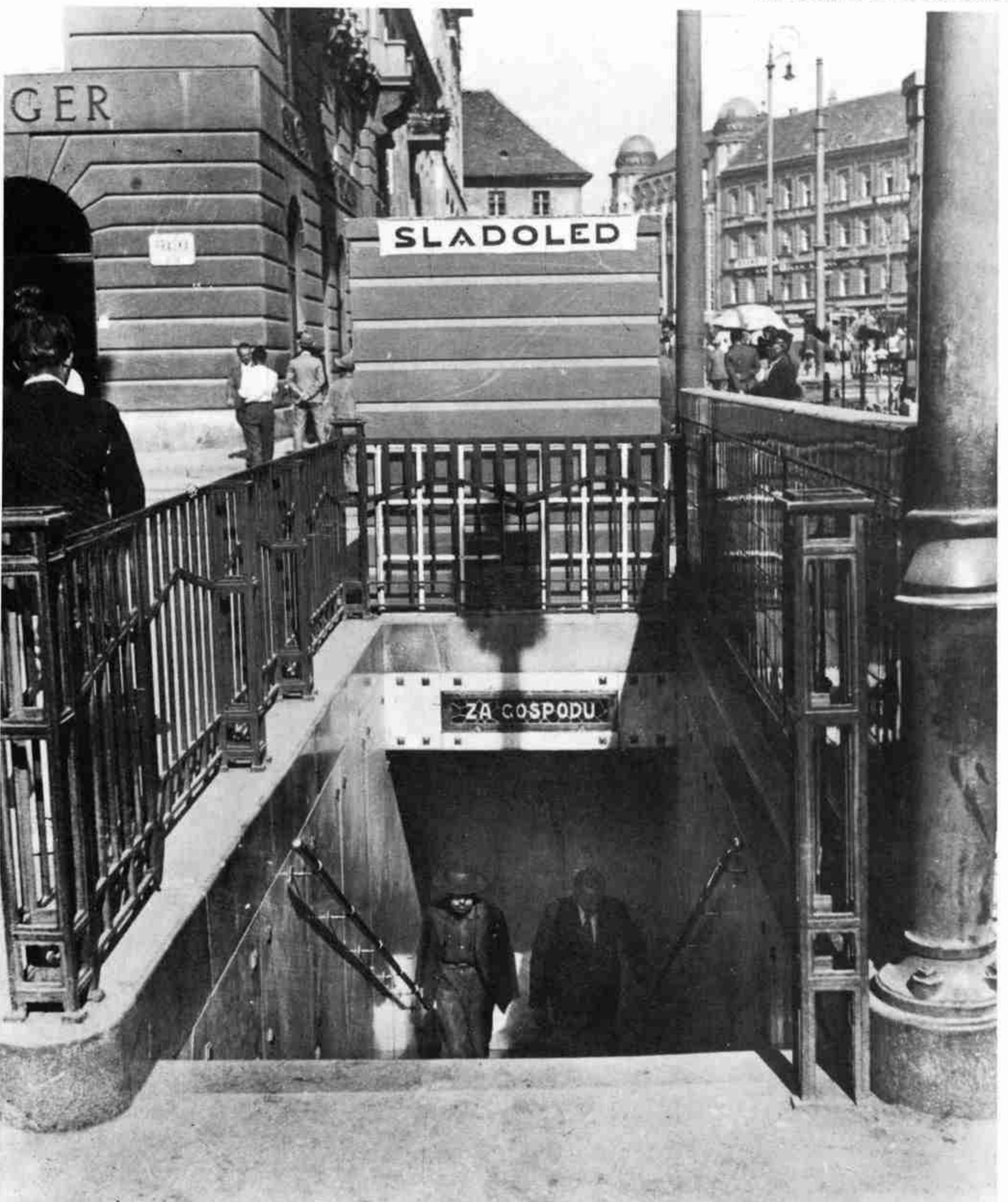
DJECA S PERIFERIJE

ZNATIŽELJA

SLADOLED ZA GOSPODU

ŽIVOT U STAROJ JEZGRI

PRODAVAČICE CVIJEĆA

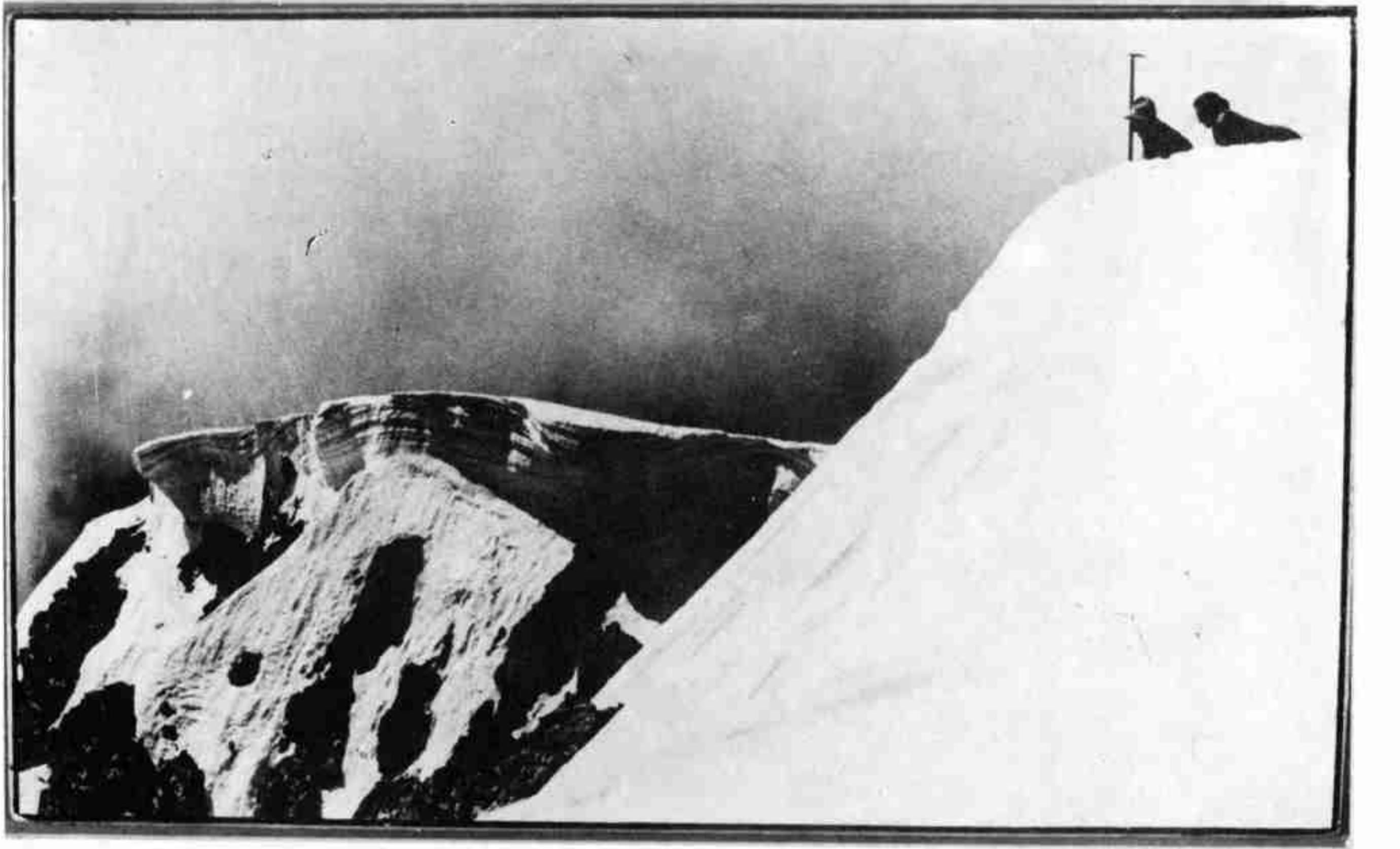
SOKOLI U MESNIČKOJ ULICI 1934.

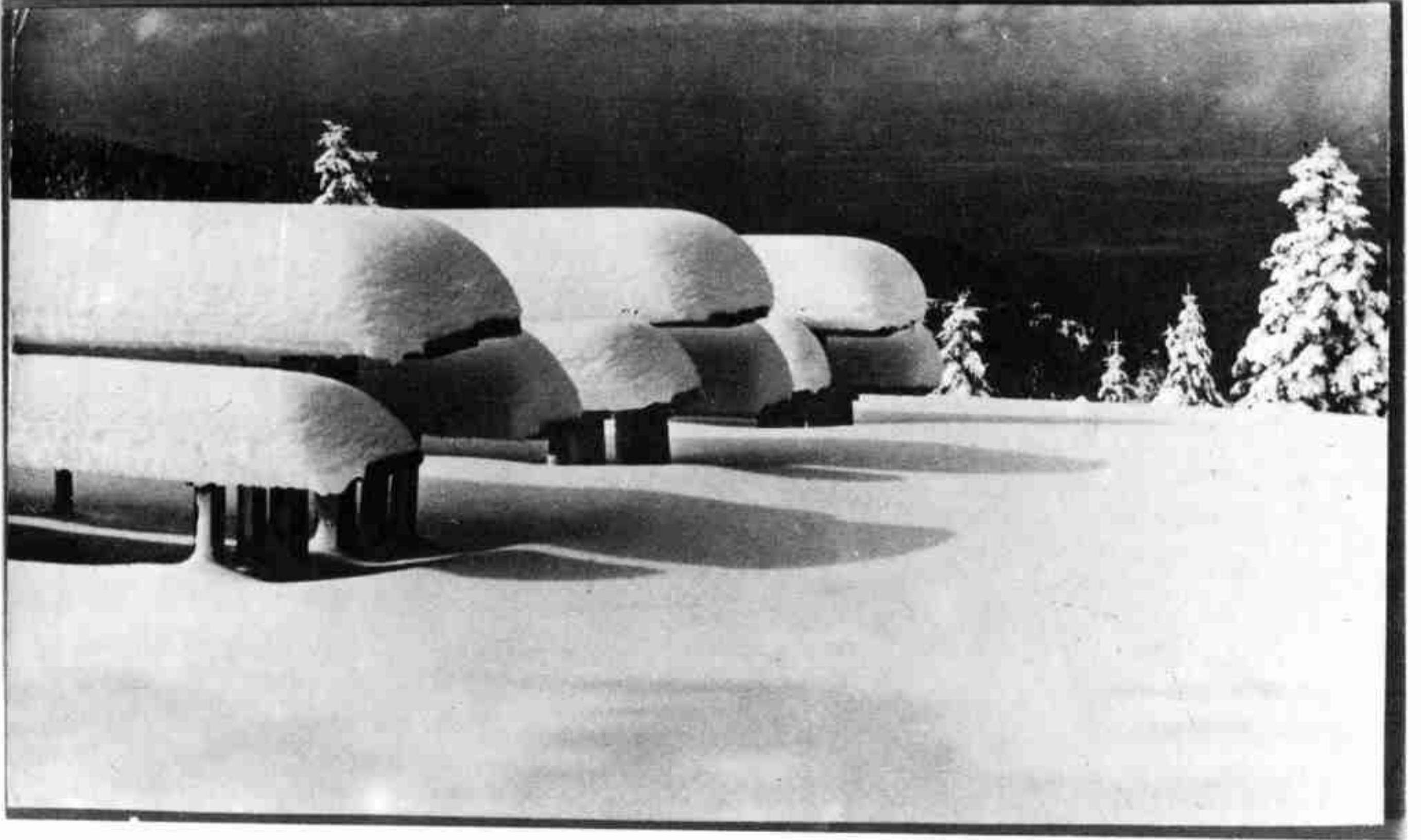
TJELOVSKA PROCESIJA 1930.

KALNIČKE ALPE – GRINTAVEC

MEDVEDNICA – »GODIŠNJI ODMOR«

KAMEN NA KAMENU – 500 STUBA

VLADIMIR HORVAT

– rođen 22. kolovoza 1891. u Krašiću
– umro 26. rujna 1962. u Zagrebu

Hrvat rimokatoličke vjere, neoženjen
Roditelji: otac – Josip, učitelj; majka – Anastazi-
ja, učiteljica

Braća i sestre: (svi rođeni u Krašiću) – Ivan
(soboslikar), Jelka (kućanica), Marija (živjela
samo 14 dana), Marija (činovnica), Franjo (trgo-
vački pomoćnik), Kristina (učiteljica), Andela
(povjesničar umjetnosti – postala akademik).

Školovanje:

pučka u Krašiću, četiri razreda gimnazije u
Zagrebu, trgovački tečajevi u Karlovcu radi stje-
canja trgovačke naobrazbe.

Vojna služba:

od 1912. do 1918. godine, od 1914. do kraja
I. svjetskog rata boravi na frontovima Galicije,
Madarske, Austrije, Italije. Zahvaljujući dobrom
znanju njemačkog jezika i kaligrafskog rukopisa
radio kao vojni pisar. – Oduševio se ljepotom
Karpata i Alpa.

Službovao:

od 1919. do 1929. godine kao administrativni
činovnik u upravi *Novosti*, od 1929. do 1941.
godine u uredništvu *Novosti* kao novinar, foto-
reporter i redakcijski tajnik, od 1941. do 1945.
godine tajnik redakcije *Nova Hrvatska*, od
1945. do 1951. godine u izdavačkoj kući *Vje-
snik* kao arhivar i dokumentarist.

Umirovljen:

godine 1951.

Zanimanje:

novinar (od 1930. godine), a od 1929. godine

imenovan fotoreporterom.

Ostale preokupacije i interes za:

prirodno liječenje, planinarstvo, organizaciju
športa (biciklizam), skijanje, speleologiju, astro-
logiju, enigmatiku, filateliju, glazbu, izdavaštvo,
crtanje, pisanje i odgajanje mladih. Pokrenuo
je izdavanje: *Fašničkog ričeta*, *Brocaka*, *Pilula*,
Uzornog vrtlara, *Veselog planinara* i *Zagoneta-
ka*. Pisao i surađivao u nizu časopisa i publika-
cija, objavivši oko dvjestotinjak članaka.

Fotografija:

Aktivno se bavi od 1927. godine, kada kupuje
Buschovu kameru na ploče i počinje snimati
– čak i uz pomoć magnezijeva praha u pod-
zemlju (spilja Vrlovka u Kamanju kraj Ozla).
Godine 1931. kupuje kameru Plaubel »Makina«
na rolfilm 6x9 i od tada je fotografija njegova
sve veća zaokupljenost. Redovni i aktivni član
Fotokluba Zagreb je od 1932. godine. Kao član
kluba izlaže fotografije od 1932. godine na izlo-
žbama planinarske fotografije u Zagrebu, Suša-
ku, Osijeku, Samoboru, Varaždinu i Beogradu,
te na međunarodnim izložbama umjetničke
fotografije. Samostalnu izložbu planinarske
fotografije priredio je 1961. godine u Zagrebu
i u D. Stubici. Na IV. saveznoj izložbi planinarske
fotografije u Beogradu godine 1962. dobio
je počasno zvanje i zlatnu plaketu »Divokoza«.
Brojne – svoje u tude – članke ilustrirao je
vlastitim snimkama, a na desetke tisuća raz-
glednica Jahorine, Medvednice i ostalih pod-
ručja prodavao je godinama u planinarskim
domovima i turističkim agencijama.

prikupljanje podataka, njihova kronologija i
obrada: S. Božičević

ANDRIJA MAUROVIĆ – VLADIMIR HORVAT

